

§ 227

Luonnonsuojelualan perustaminen sekä hoito- ja käyttösuunnitelma, Tiirakari

HEL 2020-011403 T 11 01 04

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto esitti kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan ELY-keskukselle Helsingin Tiirakarin luonnonsuojelualan perustamista sekä alueen hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymistä.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Jere Salminen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, vs. ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Tiirakarin luonnonsuojelualan hoito- ja käyttösuunnitelma
- 2 Tiirakarin luonnonsuojelualan rajaus
- 3 Tiirakari lainhuutotodistus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Merilinnustajat

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hakemus luonnonsuojelualueen perustamiseksi

Suojelun perusteet

Tiirakari on Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015–2024 alue. Kaupungin luonnonsuojeluohjelmaa toteutetaan perustamalla luonnonsuojelualueita. Tiirakarin suojeluperusteita ovat arvokas linnusto ja kasvillisuus.

Alue täyttää luonnonsuojelualueen perustamisen yleiset edellytykset (luonnonsuojelulaki 10 §): uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö tai ekosysteemi, jonka suojelutason säilyttämistä luonnonsuojelualueen perustaminen parantaa.

Rauhoituksen tarkoitus

Luonnonsuojelualueen tarkoituksena on arvokkaan pesimälinnuston ja monimuotoisen kasvillisuuden säilyttäminen.

Valmistelu

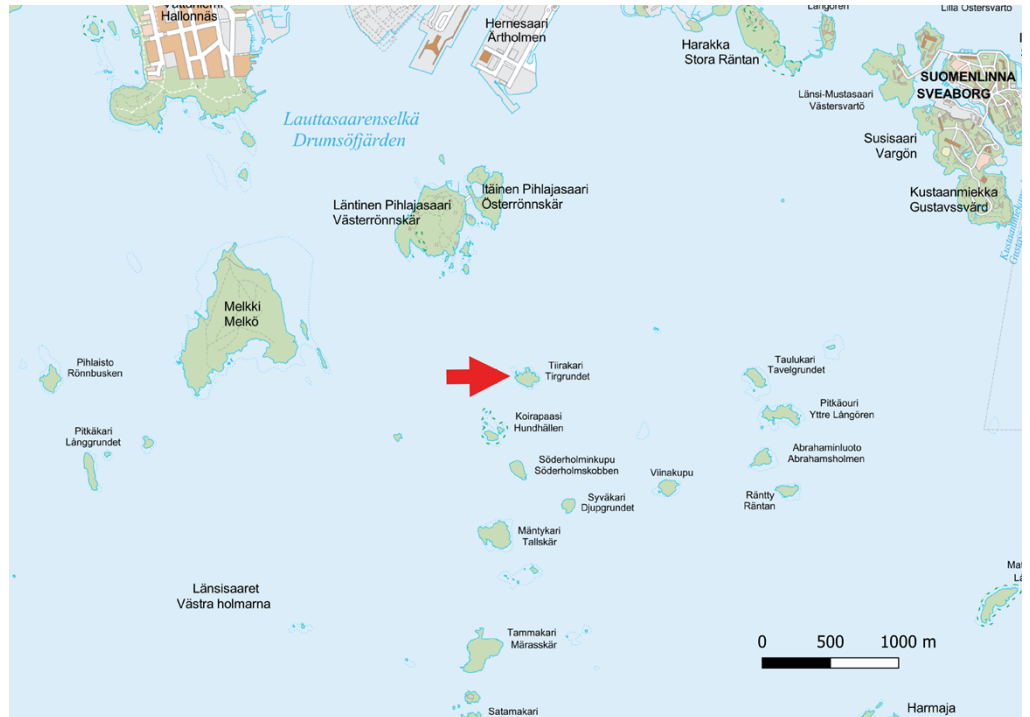
Kaupunkiympäristön toimialan ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö on valmistellut luonnonsuojelualueen perustamisesityksen ja laatinut alueelle hoito- ja käyttösuunnitelman, joka on esityksen liitteenä 1. Suunnitelmassa on esitetty tarpeelliset toimenpiteet luonnonympäristön hoitamiseksi. Uudenmaan ELY-keskus hyväksyy hoito- ja käyttösuunnitelman luonnonsuojelualueen perustamisen yhteydessä.

Tiirakarin kasvillisuustietojen päivittämiseksi Ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö toteutti kesällä 2020 alueella kasvillisuuskartoituksen.

Luonnonsuojelualueen perustamisesityksestä sekä hoito- ja käyttösuunnitelmasta pyydettiin kannanotto Helsingin Merilinnustajat ry:ltä. Lausuntoa ja siihen laadittua vastinetta on käsitelty jäljempänä. Tiirakarilla ei toimi muita järjestäytyneitä käyttäjäryhmiä eikä erityisesti aluetta hyödyntäviä elinkeinonharjoittajia, joten muuta osallistamisesta ei järjestetty. Suojelusta tiedotettiin kuitenkin Väylävirastolle, joka vastaa alueella sijaitsevasta merenkulun turvalaitteesta.

Alueen sijainti ja rajaus

Tiirakari sijaitsee Helsingin sisä- ja ulkosaariston rajan vaiheilla noin kilometri Pihlajasaarista eteläkaakkoon (ks. karttakuva). Alueen pinta-ala on 1,2 hehtaaria. Maa-alueen lisäksi rauhoitetaan lintujen pesimäajaksi 50 metriä leveä vyöhyke ympäröivää vesialuetta. Perustettavan luonnonsuojelualueen pinta-ala on yhteensä 4,5 ha. Alueen rajaus on esitetty liitteessä 2.

Kiinteistötiedot ja omistus

Perustettava luonnonsuojelualue sijaitsee kiinteistöllä 091-432-0001-0026, Töölö. Helsingin kaupunki omistaa kiinteistön.

Lainhuutotodistus on esityksen liitteenä 3.

Kaavatiedot

Tiirakari ei kuulu asemakaavoitettuihin alueisiin. Yleiskaava 2016:een se on merkitty virkistys- ja viheralueeksi. Oikeusvaikutteiseen yleiskaavan Kaupunkiluonto-teemakarttaan Tiirakari on merkitty suojeltavaksi tarkoitettutuksi alueeksi.

Luonnon yleispiirteet ja luontoarvot

Tiirakari koostuu pääasiassa avokallioista. Niiden lisäksi luodolla esiintyy somerikoita ja niittyjä. Alueella tavataan luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen mukaan silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppejä Itämeren kivikkoiset niityrannat ja merenrantojen kalliolammikot. Luodon luoteispuoli on hyvin karikkoinen.

Alueen pesimälinnustosta ja sen muutoksista on saatavilla varsin tarkkaa tietoa, sillä luodolla pesivien lintujen parimääristä on olemassa seuranta-aineistoa pitkältä aikaväliltä. Tiirakari muodostaa yhdessä eteläpuolisen Koirapaaden luonnonsuojelualueen ja Söderholminkupu-

19.11.2020

nimisen luodon kanssa hyvin arvokkaan saaristolintujen pesimäalueen. Linnusto on monipuolinen ja sisältää uhanalaisia lajeja. Luoto on Helsingin luontotietojärjestelmässä ensimmäisen arvoluokan tärkeä lintualue.

Tiirakarilla pesi vuonna 2020 muiden muassa erittäin uhanalainen (EN) haahka noin 25:n parin voimin. Kalalokkeja pesii luodolla nykyään muutamana kymmenen parin kolonia, erittäin uhanalainen selkälokki ja vaarantunut (VU) harmaalokki kolmesta viiteen parina. Aikaisemmin kalalokista on havaittu jopa sadan parin pesintöjä, kun taas selkälokin parimäärä on pysytellyt pitkään suunnilleen samana. Valkoposkianhanhia on todettu viime vuosina noin 15 paria. Vain yksittäisiä pesiviä pareja on laskettu vuosina 2019–2020 kanadanhanhesta, kyhmyjoutsenesta ja meriharakasta, vuonna 2020 myös erittäin uhanalaisesta tukkasotkasta. Nimestään huolimatta Tiirakarissa ei nykyään juuri tiiroja pesi.

Tiirakari on pieneksi ulkoluodoksi kasvustoltaan rikas. Putkilokasveja on tavattu paikalta yli 80 lajia. Monipuolinen kasvillisuus johtuu luodon monenlaisten kasvupaikkojen mosaiikista sekä runsaan pesimälinnuston aiheuttamasta lannoituksesta. Niityillä ja somerikoilla kukoistaa erikoislaatuinen lintuluotokasvisto (luonnon- ja rikkakasvien sekoitus). Lajeista erikseen mainittavia ovat vaarantunut (VU) ruskokaisla ja silmäläpidettävä pikkusappi. Kasvillisuus on hyvin säilynyttä, sillä luodolla on ollut kävijöitä vain vähän.

Alueen käyttö

Tiirakari on yksi Helsingin kaupungin osoittamista merilinnustusluodoista. Merilinnustuskausi on 10.9.–31.12. Aluetta käytetään myös kalastukseen. Kaupungin verkkosivuilla luoto mainitaan erikseen heittouisteluun sopivana alueena. Lisäksi alueella on merkitystä lintujen tarkkailu- ja seurantakohteena.

Kaupunki on pyrkinyt rajoittamaan Tiirakarin ulkoilukäyttöä sallimalla ainoastaan mairinnousun alueelle.

Luotoa ympäröivä vesialue kuuluu Helsingin kaupungin rajaamaan tuhkan sirotusalueeseen, jolle vainajan tuhka voidaan sirotella ilman erillistä maanomistajan lupaa.

Pohjoisrannan niemellä, joka on korkean veden aikana erillinen pieni luoto, sijaitsee merenkulun turvalaite, loisto. Loistosta on tehty käyttöoikeussopimus Helsingin kaupungin kanssa. Käytöstä vastaa nykyisin Väylävirasto.

Ehdotus rauhoitusmääräyksiksi

19.11.2020

1. Alueella on kielletty:

- maa-ainesten, kivien tai kaivoskivennäisten ottaminen, maa- ja kal-
lioperän vahingoittaminen ja muuttaminen
- rakennuksien, rakennelmien, teiden tai polkujen rakentaminen
- sienien, puiden, pensaiden tai muiden kasvien tai niiden osien ot-
taminen tai vahingoittaminen
- luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystäminen, tappa-
minen tai häiritseminen tai niiden pesien hävittäminen sekä selkä-
rangattomien eläinten pyydystäminen tai kerääminen
- muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin,
maisemaan tai eliölajien säilymiseen

2. Liikkumisrajoitukset:

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi alueella on kielletty maihin-
nousu ja liikkuminen 50 metriä lähempänä luotoa lintujen pesimäaikana
1.4.-15.8.

3. Edellisistä yleismääräyksistä poiketen alueella on sallittu:

- merenkulun turvalaitteen huolto ympärivuotisesti
- kalastaminen 16.8.–31.3. välisenä aikana
- haitallisten vieraskasvilajien torjunta
- haitallisten vierasperäisten pienpetojen laillinen pyynti
- tekopesien ja muiden lintujen pesintää edistävien rakenteiden ra-
kentaminen

4. Poikkeaminen rauhoitusmääräyksistä:

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myön-
tää poikkeuksen luonnonsuojelualueen perustamisesta koskevista rauhoitusmääräyk-
sistä, jos poikkeaminen ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta ja on
tarpeen alueen hoidon, käytön tai tutkimuksen kannalta.

Kannanotto

Kannanotolla olleessa Tiirakarin luonnonsuojelualueen perustamisesi-
tysluonnoksessa sallittiin muiden kuin uhanalaisten lintulajien metsäs-
tys linnustukseen rajattuna aikana, 10.9.-31.12.

Helsingin Merilinnustajat ry toteaa Tiirakarin luonnonsuojelualueen pe-
rustamisesitykseen lähettämässään kannanotossa linnustuskauten
ajoittuvan selvästi lintujen pesimäkautta myöhemmäksi. Yhdistys ilmoit-
taa alueen olevan merilinnustajille Helsingin tärkein saari. Luodon poik-
keuksellista asemaa perustellaan sen erilaisella riistalintujen lajistolla ja

19.11.2020

muita linnustusluotoja selvästi paremmalla saavutettavuudella. Kannanoton mukaan muilla Helsingin linnustusluodoilla ei voi metsästää sinisorsia eikä saada saaliiksi telkkiä ja isokoskeloita. Ulommille luodoille pääsyyn tarvitaan isompi ja näin ollen kalliimpi vene kuin tulevalle luonnonsuojelualueelle, minkä katsotaan lisäävän kaupunkilaisten eriarvoisuutta metsästysharrastuksessa.

Helsingin Merilinnustajat esittää kannanotossaan, että linnustuksen kieltäminen Tiirakarilla ei lisäisi alueen arvoa lintuluotona, vaan pikemminkin vähentäisi sitä, koska merilinnustajilla on tapana pitää saaren luonnosta huolta. Yhdistys kertoo muutenkin suhtautuvansa linnuston- ja muuhun luonnonsuojeluun myönteisesti ja merilinnustajien olevan valmiita vapaaehtoiseen luonnonhoitotöihin, kuten haitallisten vieraslajien torjuntaan sekä linnunpönttöjen rakentamiseen. Pönttöjen rakentamisen kerrotaan olevan jo osa yhdistyksen toimintaa.

Vastine:

Esittelijän näkemyksen mukaan linnustus ja luonnonsuojelu eivät ole välttämättä keskenään ristiriidassa. Esittelijä yhtyy Helsingin merilinnustajien käsitykseen, jonka mukaan linnustajien toiminta ei vahingoita luodoilla pesivää linnustoa. Toisaalta esittelijä katsoo, että tavanomaiseen merilinnustukseen kuuluu linnustonsuojelun kannalta huolestuttavia piirteitä, jotka pitää huomioida rauhoitusmääräyksiä suunniteltaessa.

Metsästysasetuksen 24 §:n mukaan useiden uhanalaisten ja muiden niin sanotun punaisen listan lintujen metsästys on sallittua, mikä on luonnonsuojelullisesti ongelmallista. Ei-uhanalaisten lintulajien metsästyksen sisältävä poikkeus luonnonsuojelualueella muuten voimassa olevaan luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystämisen-, tappamisen- ja häiritsemiskieltoon saattaisi linnustajat uuteen tilanteeseen, jossa he joutuisivat toimimaan toisenlaisten sääntöjen kuin metsästysasetuksen määräysten mukaan. Linnustajat joutuisivat erottelemaan saalislinnuiksi normaalisti kuuluvat uhanalaiset lajit elinvoimaisista ja silmälläpidettävistä lajeista. Tämä edellyttäisi lajien uhanalaisuusluokitusten opetteluun viiden vuoden välein, koska lintujen kansallinen uhanalaisuusarviointi julkaistaan niin usein. Lisäksi vaadittaisiin erityistä huolellisuutta lintujen ampumisessa.

Uuden, lintujen uhanalaisuuteen perustuvan toimintamallin voi odottaa toimivan vain, jos linnustajat sisäistävät ympäristöministeriön valtuuttamien lintuasiantuntijoiden tekemän uhanalaisuusarvioinnin tulokset riippumatta siitä, miten usein tai runsaina he eri lintulajeja luonnossa havaitsevat. Helsingin Merilinnustajat arvioi kannanotossaan, että mui-

den muassa isokoskeloa ”ei voi pitää millään tavoin uhanalaisena”. Isokoskelon uhanalaisuusluokka on viimeisimmän, vuonna 2019 julkaistun arvion mukaan silmälläpidettävä (NT = near threatened), toisin sanoen ei uhanalainen, mutta lähes uhanalainen. Edellisessä, vain neljän vuoden takaisessa uhanalaisuusarvioinnissa isokoskelo arvioitiin uhanalaiseksi, luokkaan vaarantunut (VU = vulnerable) kuuluvaksi.

Esittelijä katsoo, että kannanoton perusteella on linnustonsuojelun kannalta huomattavan riskialtista sisällyttää rauhoitusmääräyksiin perustamisesitysluonnokseen kuuluneita, lajien uhanalaisuuteen perustuvia poikkeuksia metsästyksen kieltäviin määräyksiin.

Merilinnustus muualla Helsingin saaristossa vaatii kulkua kauempana mantereelta sijaitseville linnustusluodoille, mahdollisesti kovempaa merenkäyntiä kestävillä veneillä. Tiirakarın länsipuolella sijaitseva Koirakari on noin 400 metriä kauempana mantereesta kuin Tiirakari. Eteläpuolella sijaitseva Söderholminkupu sijaitsee tarkalleen puoli kilometriä Tiirakarista etelään. Seuraavaksi lähimmälle linnustusluodolle, Syväkarille on Tiirakarilta matkaa 840 metriä.

Esittelijä katsoo, että linnustuskielto Tiirakarilla ei aiheuta kohtuutonta haittaa Helsingin Merilinnustajien toiminnalle, koska linnustusoikeus säilyy vielä kahdellatoista Helsingin saariston luodolla. Esittelijä ei pidä sinisorsan, telkän ja isokoskelon metsästystä välttämättömänä linnustusharrastuksen säilymiselle osana helsinkiläistä saaristokulttuuria. Kulku mantereelta lähimmille, edelleen linnustusoikeuden piirissä oleville luodoille, on vaativampaa kuin Tiirakarille, mutta ei vaadi veneiltä erityisominaisuuksia.

Rauhoitusmääräyksiin tehty muutos:

Varovaisuusperiaatetta suhteessa uhanalaisten lintulajien vahingoittamiseen noudattaen rauhoitusmääräyksistä poistettiin muiden kuin uhanalaisten lintulajien linnustuksen sallima poikkeus. Kaikkien lintulajien metsästys on rauhoitusmääräysten mukaan kielletty ympäri vuoden.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, vs. ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Tiirakarın luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma
- 2 Tiirakarın luonnonsuojelualueen rajaus

19.11.2020

Asia/6

3 Tiirakari lainhuutotodistus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Merilinnustajat

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

KUVA / Liikunnan palvelukokonaisuus

KUVA / Hallinto ja tukipalvelut / Tilapalvelut